

№ 38 (727)
Кастрычнік 2018 года

Краязнаўчая газета

Выдаецца з красавіка 2003 года

bfk.by

З Днём працаўнікоў культуры, калегі!

У нумары:

- ☞ **Планета Беларусь: знак у Фінляндыі, прысвечаны Янку Купалу –** стар. 3
- ☞ **Спадчына: органы Беларусі і кніга пра іх –** стар. 5
- ☞ **Рарытэты: біблейскія рэдкасці – у Мінску –** стар. 6

14 кастрычніка – свята Пакроў Багародзіцы і Дзень маці

Фота Сяргея ПАНІЗЬНІКА (пач. 1970-х гг.)

На тым тыдні...

✓ **29 верасня** ў Іркуцкай абласной дзяржаўнай універсальнай навуковай бібліятэцы імя І.І. Малчанавы Сібірскага беларускі клуб «Крывічы» ладзіў Беларускія вясёлкі. Пад час імпрэзы ўсе ахвочыя маглі навучыцца зусім не складаным, але вельмі дынамічным і прыгожым беларускім народным танцам і карагодам, якія танчылі нашыя продкі ў мінулых стагоддзях. Кожны ўдзельнік мог даволі лёгка навучыцца выконваць простыя і цікавыя рухі пад народную і сярэднявечную музыку.

✓ **1 – 5 кастрычніка** па ініцыятыве Ганаровага консульства Рэспублікі Беларусь у Неапалі сумесна з беларускай культурнай асацыяцыяй «BELLARUS» пры патранажы Пасольства Рэспублікі Беларусь у Неапалі і Муніцыпалітэта горада Неапалі ладзіліся Дні культуры Беларусі ў Неапалі «Беларусь учора і сёння».

✓ **2 кастрычніка** ў Прэзідэнцкай бібліятэцы Рэспублікі Беларусь адкрылася выстаўка «Бязмежны свет Сяргея Пісарэнкі». Творчай ментальнасці мастака найбольш блізкія пейзаж і нацюрморт, а яго любімая тэхніка – акварэль. Быць мастаком увогуле складана, а мастаком-акварэлістам – тым больш. Акварэль не даруе памылак. Няўдалы мазок немагчыма выправіць – калі водную фарбу нанесці на адно месца некалькі разоў, яна губляе колер, застаецца толькі тон. Цікава, што нават працуючы алейнымі фарбамі на палатне, С. Пісарэнка захоўвае акварэльнае бачанне і падыход. Ён бачыць свет нібыта скрозь празрыстую смугу, праз каляровы туман, які надае вобразам казачнасць і таямнічасць.

✓ **4 кастрычніка** ў рамках чарговага свята «Каласавіны» Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа прадставіў выстаўку «Якуб Колас і рускія пісьменнікі», прысвечаную творчасці народнага паэта Беларусі і яго асабістым сувязям з калегамі замежжа. Імя Якуба Коласа, выдатнага майстра мастацкага слова, не раз гучала ў Расіі, Літве, Украіне, Польшчы, а цяпер яго нахнёнае мастацкае слова загучала і ў далёкай Італіі.

Якуб Колас, непераўздыдзены майстар беларускай літаратуры, ужо ў пачатку 1920-х гг. стаў вядомы італьянскім чытачам па артыкулах у італьянскім друку, а таксама па кнізе «Il suono dei vetri», дзе змешчаныя некаторыя творы народнага паэта Беларусі.

Дарэчы, Максім Горкі ўпершыню пачуў пра маладых паэтаў Якуба Коласа і Янку Купалу, знаходзячыся ў Італіі: «У Беларусі ёсць два паэты: Якуб Колас і Янка Купала – вельмі цікавыя хлопцы! Так проста пішуць, так ласкава, сумна, шчыра. Нашым бы крыху такіх якасцяў! О Божа! Вось бы добра было!», – такімі былі першыя ўражанні пра творчасць нашых беларускіх песняроў.

Выстаўка скіраваная на ўмацаванне культурных сувязяў паміж дзвюма краінамі, павышэнне цікавасці з боку італьянскай грамадскасці да здабыткаў беларускай літаратуры.

✓ **4 кастрычніка** Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь і Польскі інстытут у Мінску адкрылі выстаўку «3 палескага архіва Зофіі Хамянтоскай».

Архіў З. Хамянтоскай, адной з найважнейшых фатаграфіў між-

ваеннага перыяду, з 2008 г. знаходзіцца ў апрацоўцы фонду «Археалогія Фатаграфіі». У велізарнай калекцыі, якая налічвае каля 6500 негатываў і 4500 пазітываў, захавалася не так шмат выставачных адбіткаў. Большасць з іх не перажыла вайну. Ацалелыя здымкі – гэта невялікія аўтарскія «кантролькі», што паказваюць перш за ўсё працэс працы фатографа і яе аўтарскі адбор любімых кадраў. Выстаўка прадстаўляе некалькіх дзясяткаў здымкаў. Фатаграфіі невялікага фармату з 1928 – 1933 гг. паказваюць радавы маёнтак З. Хамянтоскай у Парахонску.

Прэзентацыя суправаджалася паказам фільма «Я здымаю». Гэта ўнікальны матэрыял, сабраны з фрагментаў стужак З. Хамянтоскай канца 1920-х гг., які прадстаўляе асабістае жыццё фатографа, яе сям'і і сяброў. Кароткаметражны фільм быў змантаваны са знойдзеных у архівах дакументальных кадраў, знятых самай мастачкай.

✓ **4 кастрычніка** ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы адкрыўся пяты этап Міжнароднага выставачнага праекта шасці музеяў з пяці краінаў «Шляхамі мовы і літаратуры», прымеркаваны да Года еўрапейскай культурнай спадчыны. Праект, які аб'яднаў музеі пад лозунгам «Захоўваем спадчыну», працягвае і развівае гэты творчы дыялог. У кантэксце еўрапейскага літаратурнага працэсу ён прадстаўляе спадчыну нацыянальных геніяў, кожны з якіх стаў візітнай карткай сваёй краіны, дазваляе паглыбіць разуменне агульнага і разнастайнага ў культурах краінаў-суседак, формы зберажэння і папулярнасці спадчыны паэтаў у складзе музейных калекцыяў, экспазіцыяў, мемарыялізацыяў мясцінаў, звязаных з іх жыццём і творчасцю.

Выстаўкі праекта з поспехам прайшлі ў Калінінградзе, Юрмале, Варшаве, Вільні. Цяпер Мінск прадстаўляе шэсць скарбніцаў мастацкага слова з пяці еўрапейскіх краінаў, якія даюць магчымасць прайсці «Шляхамі мовы і літаратуры» разам са славытымі песнярамі сваіх народаў.

Наведаць выстаўку можна да 27 кастрычніка.

✓ **6 кастрычніка** ў Гродне адбылося свята «Дзень беларускай дзіцячай творчасці», якое стала для ўдзельнікаў магчымасцю прадэманстраваць свае таленты і добра прарвесці час. Пад час яго на сцэну выходзілі лепшыя дзіцячыя калектывы і сольныя выступоўцы з Гродна, а таксама мінскія артысты. Сярод гродзенскіх выканаўцаў быў праведзены конкурс «Падтрымаем свае таленты!» з прызам глядацкіх сімпатыяў.

падпісаныя індэкссы:

індывідуальны – 63320
ведамасны – 633202

Ганцавіччына пачынаецца ў бібліятэцы

Па роднай Ганцавіччыне ўяўна выправіліся вучні трэціх класаў СШ № 1, наведаўшы дзіцячую бібліятэку ў першы дзень навучальнага года.

На пачатку падарожжа дзеці віртуальна завіталі ў вёску Востраў, дзе нарадзіўся вядомы беларускі паэт Міхась Рудкоўскі, у гонар якога ў мясцовай школе быў адкрыты літаратурны музей. Наведалі падарожнікі і суседнюю Гуту – радзіму вядомых літаратараў Уладзіміра Марука і Івана Кірэйтчыка.

На прыпынку ў Ясянцы хлопчыкі і дзяўчынкі даведаліся, што ў гэтай маленькай вёсачцы жыццё калісьці вірвала – менавіта тут у першай палове XIX стагоддзя працавала суконная фабрыка, збудаваная на зямлі памешчыка Абуховіча.

Калі да прыпынку «Лактышы» дзеці толькі ўважліва слухалі бібліятэкара, то тут наперабой пачалі дзядзіцца сваімі ведамі і ўражанымі пра вёску. Імя Паўла Зуйкевіча для іх было таксама знаёмым, гэта – вядомы партызан і разведчык.

Пабывалі школьнікі ў Чудзіне, дзе нарадзіўся паэт Алесь Каско і пэўны

час жыў выдатны беларускі фалькларыст Аляксандр Сержпутоўскі.

Не прамінулі вандроўнікі і найпрыгажэйшае сяло Будча на беразе ракі Лані, прыпыніліся ў Ізбійскім Бары, дзе

некалькі гадоў таму на спіле дрэва з'явілася выява Божай Маці. Потым накіраваліся ў Дзяніскавічы, дзе паслухалі легенду, паводле якой князь Радзівіл некалі палываў ў тутэйшых лясах.

Наведалі дзеці і сядзібна-паркавы комплекс Свяжынскіх у Агарэвічах і здзівіліся, калі пачулі, што менавіта гэтая вёска – адно з самых старажытных паселішчаў на тэрыторыі нашага раёна.

На прыпынку ў Люсіне школьнікі згадалі, што тут калісьці працаваў Якуб Колас, і ў Люсінскай школе дзейнічае музей, які носіць яго імя.

Прыціхлі дзеці, калі трапілі ў Задуб'е, дзе ў час Вялікай Айчыннай вайны гітлераўцы амаль поўнаспалілі вёску, знішчылі 149 двароў і загубілі 48 жыхароў. Гэтая вёска ўвекавечаная ў мемарыяльным комплексе «Хатынь».

Завіталі падарожнікі ў вёску Хатынічы, што ўваходзіць у спіс самых вялікіх у Беларусі, а наведаўшы Раздзялавічы, пазнаёміліся з мясцовым дыялектам, які і сёння вылучае вёску сярод навакольных паселішчаў. Даведаліся таксама, што гонар раздзялаўцаў і хатынаўцаў – іх народныя калектывы «Хатовічы» і «Завіца».

Завяршылася сустрэча размоваю каля выстаўкі-панарамы «Жывыя старонкі роднага краю», прымеркаванай да Года малой радзімы.

Аксана КАРПОВІЧ,
загадчыца раённай дзіцячай бібліятэкі

Кнігі будуюць МАСТЫ

11 верасня пачаўся шлях Бібліякаравана «Кнігі будуюць МАСТЫ», арганізаванага Мастоўскай раённай бібліятэкай. Цягам чатырох дзён жыхароў і гасцей нашага горада чакалі новыя адкрыцці, знаёмствы і ўражанні.

У першы дзень, пад час адкрыцця Бібліякаравана, ў літаратурна-музычнай гасцёўні бібліятэкі «Натхненне» сабраліся шматлікія госці. Удзельнікі Бібліякаравана выправіліся на «Востраў «Фарбы»», дзе іх чакала сустрэча з таленавітым мастаком, членам Беларускага саюза мастакоў, прафесарам Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы Аляксеем Багуставым, які працуе ў жанрах пейзажа і нацюрморта.

Аляксей Багустай

Яго працы вылучае любоў да прыроды, выдатных мясцінаў гродзенскай зямлі, якая стала для яго роднай. «Прынёманскі пейзаж», «На Нёмане», «Восень на Нёмане. Гродна», «Каложская царква», «Пейзаж пад Ваўкавыскам» – назвы карцінаў гавораць самі за сябе. Гледачы з задавальненнем задавалі пытанні Аляксею Паўлавічу, на якія ён ахвотна адказваў. Напрыканцы імпрэзы мастак падарыў свае навуковыя і наву-

кова-метадычныя працы з аўтографам і пакінуў запіс у Гасцявой кнізе бібліятэкі.

12 верасня Бібліякараван накіраваўся ў «Праліў «Лігара»», дзе адбылася літаратурна-творчая сустрэча з прадстаўнікамі Выдавецкага дома «Звязда», якім кіруе наш зямляк Павел Сухарукаў. На сустрэчу з чытачамі прыехалі беларускія пісьменнікі. Дзіцячая пісьменніца, галоўны рэдактар часопіса «Полымя» Алена Мальчэўская расказала пра найстарэйшае літаратурнае выданне краіны, якое мае свае традыцыі і адкрывае для ўсіх пакаленняў, стыляў, плыняў. Намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Нёман» Уладзімір Мазго пазнаёміў слухачоў з выданнем, расказаў пра сябе, сваю творчасць, прачытаў вершы, у тым ліку і тыя, што пакладзеныя на музыку і гучаць у выкананні беларускіх спевакоў. Сучасна і пранікнёна прагучалі ў аўтарскім выкананні вершы Дзмітрыя Шулюка, які прадстаўляў часопіс «Малодосць».

13 верасня Бібліякараван прыбыў у «Бухту «Таленты»», дзе адбылася вечарына паэтычнага настрою «Паэзіі чароўных радкі». Гасцямі сталі паэты, члены Гродзенскага абласнога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Дзмітрый Радзівончык і Людміла Шаўчэнка. Д. Радзівончык, літаратуразнаўца і лаўрэат II абласнога конкурсу рукапісаў імя Цёткі ў намінацыі «Паэзія», звярнуўся да моладзі, якая піша вершы, з прапановай публікаваць свае творы, і запэўніў, што маладым аўтарам акажуць дапамогу. Свае вершы пра любоў да малой радзімы, пра вайну і жыццё прачытала гродзенская паэтка, лаўрэат прэміі імя Аляксандра Дубко «За дасягненні ў сферы культуры і мастацтва» Людміла Шаўчэнка.

14 верасня Бібліякараван падышоў да «Вострава «Бібліятэка»», завяршыўшы падарожжа. У апошні дзень усіх удзельнікаў чакала акцыя «Бібліятэка вітае

сяброў», прымеркаваная да Дня бібліятэк Беларусі.

Бібліятэкары выйшлі на цэнтральную вуліцу горада, каб уручыць мастаўчанам флаеры «Час чытаць!» з інфармацыяй пра бібліятэку і запрашэннем на заключныя мерапрыемствы Бібліякаравана. Акцыя працягнулася ў сценах бібліятэкі, дзе вядучыя імпрэзы расказалі аб прафесіі бібліятэкара, пазнаёмілі з гісторыяй бібліятэчнай справы раёна. Караліна Трафімчык прачытала верш «Самавітая дама», выклікаўшы захапленне слухачоў. У выкананні загадчыка філіяла «Сельскі клуб «Мікелеўшчына» Івана Лішко, актыўных чытачоў Жанны Каржэцкай (Харціцкая сельская бібліятэка) і Таццяны Ківер (Дубненская сельская бібліятэка) прагучалі «Песенька пра чытачоў», байка «Жанчыны Беларусі», песня «Васільковае неба». Сюрпрызам стала з'яўленне на свяце казачніка Ханса Крысціяна Андэрсэна, які зладзіў для юных удзельнікаў імпрэзы літаратурную гульню па сваіх казках.

У рамках Бібліякаравана адбылася прэзентацыя бібліятэчных падворкаў «Штурманы кніжных мораў», працу якіх арганізавалі супрацоўнікі бібліятэчных устаноў раёна. Па выніках агляду-конкурсу журы ўзнагародзіла лепшыя падворкі дыпламамі.

Гудзевіцкая сельская бібліятэка – цэнтр нацыянальнай культуры і Стралецкая сельская бібліятэка запрасілі дзяцей і дарослых на «Поле цудаў» – сустрэца з героямі казкі Аляксея Талстога «Залатыя ключык, або Прыгоды Бураціна» і паўдзельнічаць у конкурсах і віктарынах.

Пескаўская і Струбніцкая сельскія бібліятэкі пазнаёмілі гасцей свайго падворка з гісторыяй узнікнення традыцыйных беларускіх цацак. А дзед Міхед і бабуля Гануля паказалі саламяных конікаў, свістулькі, лялек з тканіны, саломы, дрэва і паперы, саламянага павука, дамаві-

Дзмітрый Радзівончык і Людміла Шаўчэнка

казлёну, а таксама расказалі пра іх значэнне і выкарыстанне ўсямейных і каляндарных абрадаў.

Пірагамі, салодкай выпечкай, квасам, наліўнымі яблыкамі частавалі на сваім падворку Зарудаўеўская, Пацавіцкая і Рагозніцкая сельскія бібліятэкі, а таксама запрасілі патанцаваць пад песні ў выкананні калектыву аматарскай творчасці «Чараўніцы» філіяла «Пацавіцкі цэнтр вольнага часу і культуры». На падворку дзейнічала кніжная выстаўка «Рознакаляровая зямля Беларусі».

Кніжная выстаўка «Хіт-парад дзіцячых кніг», печка, фотазона, казачнае дрэва з пытаннямі віктарыны – так выглядаў падворак Дубненскай і Харціцкай сельскіх бібліятэк. Каларытная Баба-Яга і Нязнайка забавлялі дзяцей і да-

рослых гульнямі, конкурсамі, запрашалі ў танец-гульню, дзе трэба было паўтараць пэўныя танцавальныя рухі.

Вясёлымі конкурсамі, смачнай выпечкай і варэннем з хваёвых шышак ды ажынаў зазвалі на свой падворак Мікелеўшчынская, Мілявіцкая і Правамастоўская сельскія бібліятэкі. Тут можна было паўдзельнічаць у майстар-класе па пляценні з газетных трубочак, конкурсах і віктарынах.

Завяршылася падарожжа флэшмобам, калі ўсе ўдзельнікі Бібліякаравана адпусцілі ў неба паветраныя шары са словамі «Бібліятэкі былі, ёсць і будуць!».

Вольга КОРШУН,
метадыст аддзела бібліятэчнага
маркетынгу Мастоўскай
раённай бібліятэкі

Госць — абаяльны прафесар-зямляк

27 верасня ў Столінскай цэнтральнай бібліятэцы адбылася сустрэча з цікавым чалавекам, нашым земляком. Іван Штэйнер – доктар філалагічных навук, прафесар, загадчык кафедры беларускай літаратуры Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф. Скарыны. Ён даследчык тэорыі і гісторыі літаратуры, літаратурны крытык, кампаратывіст, краязнаўца, таленавіты пісьменнік і не менш таленавіты выкладчык, член-карэспандэнт Міжнароднай акадэміі навук Еўразіі, аўтар больш за 200 навуковых працаў і мастацкіх твораў. Іван Фёдаравіч шырока вядомы не толькі ў Беларусі, але і ў Польшчы, Славеніі, Германіі.

Іван Штэйнер

У сустрэчы актыўны ўдзел бралі вучні 11-х класаў СШ № 2 Століна з класным кіраўніком Алай Лічэўскай, настаўніцай беларускай мовы і літаратуры. Пытанні тычыліся творчай і прафесійнай дзейнасці гасця. Цікавіла ўсё: дзе нарадзіўся і як вучыўся Іван Фёдаравіч, якія кнігі любіць чытаць, як пра-

водзіць вольны час, калі выйшла першая кніга, як стаў пісьменнікам і многае іншае.

Іван Фёдаравіч нарадзіўся ў в. Беражное нашага раёна, пачаў чытаць у пяцігадовым узросце, а любімым прадметам у школе была матэматыка. З маленства захапляўся футболам, а ў студэнцкія гады – барацьбой. Але болей за ўсё любіць бавіць час за кнігай.

Скончыў філалагічны факультэт БДУ у 1975 г. Потым працаваў дырэктарам школы, метадыстам Інстытута ўдасканалення настаўнікаў. Кафедру беларускай літаратуры, якой прафесар І. Штэйнер кіруе з 1993 г., называюць цэнтрам культурнага і духоўнага жыцця Гомельскай вобласці. Іван Фёдаравіч з гумарам успамінаў пра маленства, расказваў пра сустрэчы з цікавымі і знакамітымі людзьмі, аб падарожжах па Еўропе і аб працы на кафедры. Наведнікі не маглі не ацаніць глыбіню і неардынарнасць яго мыслення, непасрэднасць, абаяннае, бліскучы гумар.

З дакументамі пра жыццё і творчасць земляка ўдзельнікі мерапрыемства пазнаёміліся на выстаўцы «Рыцар балады з Палесся», арганізаванай у чытальнай зале бібліятэкі. Многія дакументы падараныя бібліятэцы пісьменнікам.

Лідзія ЦАРЫК,
загадчыца аддзела абслугоўвання
Столінскай ЦБ

«Не спавядальнік, не лекар, не суддзя»

Нядаўна ўсе бібліятэкі Бярэзінскага раёна бясплатна атрымалі пяцікішкі-жэ вядомай у свеце беларускай пісьменніцы, нобелеўскага лаўрэата па літаратуры Святланы Алексіевіч. Напрыканцы лета супрацоўнікі Бярэзінскай раённай бібліятэкі наладзілі прэзентацыю атрыманага поўнага збору твораў С. Алексіевіч «Галасы Утопіі» на беларускай мове.

У чытальнай зале сабраліся людзі з чуйнай душой, для каго інтэлігентнасць – не выпадковая дэкарацыя, а стыль жыцця. Сабраліся дзеці вайны, ветэраны працы, моладзь, прадстаўнікі грамадскіх аб'яднанняў і аматарскіх суполак. На сталах – выданні Алексіевіч папярэдніх гадоў, на рэкламным стэндзе «5 кніг – 5 шэдэўраў» – новыя кнігі ў белым пераплёце – у светлых адзеннях шчырасці, з трывожнымі лініямі сэрцаграмаў і чырвонымі стужкамі-закладкамі. Стэнд «Кнігі – крокі лёсу» прадставіў фотастужку хронікі Вялікай Айчыннай і афганскай войнаў, перабудовы і чарнобыльскіх наступстваў, якія закранулі лёсы герояў кнігі Алексіевіч.

Прадстаўленне ў форме маналагаў забяспечыла насычаны

эмацыйны фон, калі слухачы становяцца сведкамі падзеяў, апісаных у кнігах-споведзях. Імправізаваны маналог пісьменніцы «Я не спавядальнік, не лекар, не суддзя – я такі ж чалавек, як і вы» дазволіў раскрыць творчае крэда пісьменніцы, сутнасць яе адказнай, самаахвярнай працы па збіранні ўспамінаў людзей. Маналогі франтавічак паказалі не жаночае аблічча вайны з рознымі абсягамі пачуццяў. Шчымыя апаведы герояў кнігі «Апошнія сведкі», дзяцей вайны, ажывілі яркія трагічныя моманты перажытага імі ліхалецця. У раскрыцці кнігі «Цынкавыя хлопчыкі» акцэнт быў зроблены на страшныя ў сваёй безвыходнасці ма-

налогі матуляў, якія страцілі ў Афганістане сваіх сыноў. Каханне, укрываванае Чарнобылем, паўстала праз шчыры маналог жонкі героя-пажарнага Васіля Ігнаценкі, у гонар якога ў Беразіне ўстаноўлены бюст і названая вуліца.

Кніга «Час сэканд-хэнд», адзначаная еўрапейскай прэміяй «Вялікая кніга» (2014), – горкая праўда пра трагедыю краіны пасля распаду Савецкага Саюза. Маналогі прадставілі сацыяльную драму людзей, якія выходзіліся на ідэях сацыялізму і камунізму і ў 1990-я гг. апынуліся паміж уяўным адчуваннем раптоўнай свабоды і суровай рэчаіснасцю, дзе панавалі маральнае ўпадніцтва, культ грошай і насілля, што выклікала ўсплеск суіцыдаў, тэрарызму, нацыянальных міжусобіцаў.

Шматгалоссе герояў нявыдуманых кніг С. Алексіевіч дапоўніла выступленне земляка, патрыёта Бацькаўшчыны і роднай мовы Рамана Яраша. Пад акампанемент гітары ён прадставіў уласную музычную апрацоўку вершаў чэшскага паэта, лаўрэата Нобелеўскай прэміі, Яраслава Сейферта і беларускага паэта Уладзіміра Рубанава.

Паводле карткаў шчырасці «Кніга Алексіевіч, якая найбольш мяне ўразіла» лідарам чытацкіх сімпатыяў бярэзінскай інтэлігенцыі стала «Чарнобыльская малітва». Кожны трэці адзначыў кнігі «У вайны – не жаночы твар» і «Цынкавыя хлопчыкі». Завяршылі своеасаблівы рэйтынг «Час сэканд-хэнд» і «Апошнія сведкі». Таленавітыя творы даходзяць да чалавека, калі душа ў яго не глухая, бо мастацтва – гэта духоўная праца і шчырасць.

Тамара КРУТАЛЕВІЧ, загадчыца
аддзела маркетынгу Бярэзінскай
ЦРБ, аўтар праекта «Жывая кніга»

Імя Янкі Купалы ў Фінляндыі

2 кастрычніка быў усталяваны і адкрыты мемарыяльны знак Янку Купалу ў Фінляндыі, г. Іматра.

Міжнародны культурны праект па ўшанаванні першага народнага паэта Беларусі Янкі Купалы быў рэалізаваны па ініцыятыве Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы пры падтрымцы Пасольства Рэспублікі Беларусь у Фінляндскай Рэспубліцы і мэрры г. Іматра.

Мемарыяльны знак, створаны скульптарам Паўлам Вайніцкім, – памятка аб візіце Янкі Купалы ў Фінляндыю ў 1910 годзе, дзе паэтам быў створаны верш-балада «Над Іматрай», прысвечаны сусветна вядомаму вадаспаду Іматранкоскі на рацэ Вуокса. Пра гэтую яркую старонку біяграфіі паэта распавядала і выстаўка з фондаў музея, створаная ў рамках міжнароднага праекта «Янка Купала ў дыялогу культуры», што экспанавалася ў мэрры Іматры.

Урачыстая цырымонія адбылася на цэнтральнай плошчы з удзелам супрацоўнікаў дыпламатычнай місіі, прадстаўнікоў мэрры, жыхароў і гасцей горада. Мэр Кай Рослака падкрэсліў, што міжнародны культурны праект па ўшанаванні памяці беларускага паэта Янкі Купалы спрыяе міжкультурнаму дыялогу паміж народамі Беларусі і Фінляндыі і з'яўляецца цудоўным падарункам да 70-годдзя г. Іматра (горад быў заснаваны ў 1948 г. і атрымаў назву навакольнай мясціны).

Высокі прафесіяналізм і шчырая адданасць сваёй справе беларускіх дыпламатаў дапамаглі арганізаваць правядзенне ўрачыстасці на высокім узроўні. Пад час адкрыцця мемарыяльнага знака верш Янкі Купалы прагучаў на мове арыгінала і ў перакладзе Тойвы Тупіненна на фінскую мову.

Дырэктар Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы Алена Ляшковіч падзякавала ўсім, хто аказаў дапамогу ў рэалізацыі праекта: Надзвычайнаму і Паўнамоцнаму Паслу Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы і Фінляндскай Рэспубліцы ў 2006 – 2014 гг. Уладзіміру Дражыну, Надзвычайнаму і Паўнамоцнаму Паслу Рэспублікі Беларусь у Фінляндскай Рэспубліцы Аляксандру Астроўскаму, мэрры горада Іматра, аўтару памятнага знака – члену Беларускага саюза дызайнераў і Беларускага саюза мастакоў, скульптару П. Вайніцкаму, а таксама кіраўніцтву ААТ «Лідскае піва» і асабіста генеральнаму дырэктару Аўдрыусу Мікшысу за фінансавую падтрымку праекта.

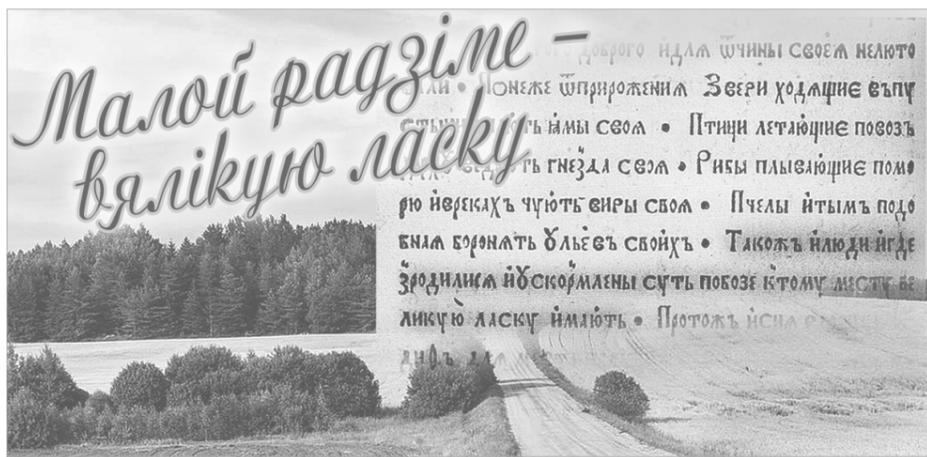
У адкрыцці мемарыяльнага знака прыняў удзел і выступіў намеснік старшыні Беларускага фонду культуры Анатоль Бутэвіч.

Паводле інфармацыі Літаратурнага музея Янкі Купалы
Фота Анатоля БУТЭВІЧА і з сайта Пасольства Беларусі ў Фінляндыі

Амбасада Беларусі ў Фінляндыі

маёр медыцынскай службы Я. Калітоўскі быў накіраваны на фронт, дзе ўзначаліў шпіталь № 1279, які знаходзіўся спачатку ў складзе 1-га Украінскага, а затым 2-га і 1-га Беларускіх франтоў. Давялося, як і ў Першую сусветную, адчуць увесь жах вайны, калі чалавек воляю лёсу ператвараецца ў закладніка чыёй-сьці злой волі, «гарматнае мяса» – толькі цяпер Калітоўскі мог, калі гэта было неабходна, аказаць параненым самую кваліфікаваную медыцынскую дапамогу. На вайне кулі і снарады не шкадуюць нікога – ні радавога, ні генерала. 7 сакавіка 1944 г., дапамагаючы па-

гадоў кіраваў аддзелам фізіятэрапіі і курорталогіі. За гэты час ён шмат зрабіў для арганізацыі і развіцця фізіятэрапеўтычнай і курортнай дапамогі насельніцтву Беларусі. Пры яго актыўным удзеле было адкрыта 9 фізіятэрапеўтычных аддзяленняў, 50 фізіятэрапеўтычных кабінетаў, 11 санаторыяў і прафілакторыяў, 5 дамоў адпачынку.

Вучоны п'яна займаўся навуковай дзейнасцю, напісаў 75 навуковых працаў, прысвечаных пытанням тэрапіі, фізічным метадам лячэння і курорталогіі. Ён быў ініцыятарам вывучэння лячэбных фактараў Беларусі, сваімі эксперыментальнымі даследаваннямі і клінічнымі назіраннямі даказаў лячэбнае ўздзеянне беларускіх мінеральных водаў, сапрапеляў і кліматычных фактараў Беларусі. Яго даследаванні пачалі выкарыстоўвацца пры лячэнні шматлікіх захворванняў, што паспрыяла будаўніцтву першага рэспубліканскага курорта «Нарач», а таксама развіццю санаторна-курортнай справы ў Беларусі.

Яўген Калітоўскі

Я. Калітоўскі быў намеснікам старшыні праўлення Беларускага і членам праўлення Усесаюзнага навукова-медыцынскіх таварыстваў фізіятэрапеўтаў і курорталагаў, намеснікам старшыні навукова-курортнай камісіі і членам Беларускага рэспубліканскага савета па кіраванні курортамі прафсаюзаў, членам таварыства «Веды». Невыпадкова яго бездаркорная шматгадовая праца неаднаразова адзначалася прэміямі, граматамі. Ён быў узнагароджаны медалём «За працоўную доблесць», значком «Выдатнік аховы здароўя». Атрымаўшы ў 1970 г. персанальную пенсію рэспубліканскага значэння, наш зямляк яшчэ 8 гадоў працаваў радавым урачом-фізіятэрапеўтам у бальніцы. Ён пайшоў з жыцця 17 сакавіка 1980 г. у 83-гадовым узросце, пакінуўшы пасля сябе добрую памяць – цэлую сетку аздаравленчых устаноў, лячэнне ў якіх было даступным некалі практычна для ўсіх, і дзе мільёны людзей маглі амаль бясплатна паправіць сваё здароўе. А працы вучонага, што захаваліся ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі і медыцынскіх універсітэтах, і сёння выклікаюць цікавасць даследчыкаў – напрыклад, «Прыродныя лячэбныя рэсурсы Беларусі» (1953), аўтарэферат доктарскай дысертацыі «Прыродныя фактары і лечебныя месціны Беларускай ССР як аснова для развіцця санаторна-курортнага дела в рэспубліцы (эксперыментальна-клінічныя даследаванні)» (1956), «Мінская лечебно-питьевая вода» (1958), «Курорты, санатории и дома отдыха Белорусской ССР» (1959), «Белорусские сапропелевые грязи и их лечебное применение» (1963) і інш.

На адной з кніг Я. Калітоўскага – «Развитие санаторно-курортного дела в Белорусской ССР» – стаіць аўтограф аўтара: «Глыбокапаважанай Уладзіславе Францаўне Лупцэвіч на памяць аб дарагім Янку Купале ад Я. Калітоўскага, г. Мінск. 16.XII.1952». Вучоны па просьбе жонкі паэта перадаў у музей дарагія яго сэрцу рэліквіі, якія нагадвалі аб сустрэчах з паэтам, – кнігі з аўтографам, лісты і фотаздымкі.

Святлана КОШУР,
г.п. Карэлічы

раненым у час жорсткага бою, быў кантужаны і начальнік шпітала Я. Калітоўскі. Ачуняў, зноў стаў у строй і да канца вайны выконваў свой высакародны абавязак – ратаваў людзям жыццё. Дэмабілізаваўся толькі ў пачатку 1946 г., вярнуўся ў Кіславодск з узнагародамі – ордэнам Чырвонай Зоркі, медалямі «За абарону Каўказа», «За вызваленне Варшавы», «За ўзяцце Берліна», «За перамогу над Германіяй».

Пасля вайны наш зямляк працаваў галоўным урачом санаторыя «Чырвоны шахцёр», быў кансультантам фізіятэрапеўтам санаторна-курортнага аб'яднання на Каўказскіх Мінеральных Водах і працягваў займацца навукова-даследчай дзейнасцю. Неўзабаве ён стаў дырэктарам Кіславодскай кардыялагічнай клінікі. На працу таленавітага ўрача звярнулі ўвагу кіраўнікі беларускага ўрада, якім даводзілася лячыцца ў Кіславодску. Калітоўскаму прапанавалі вярнуцца ў Мінск і прысвяціць свае веды і вопыт удасканаленню лячэбнай справы ў Беларусі. Так у 1949 г. Яўген Фёдаравіч апынуўся на радзіме, а праз год ўзначаліў Беларускі навукова-даследчы інстытут неўралогіі, нейрахірургіі і фізіятэрапіі. Адначасова ён быў галоўным урачом рэспубліканскай бальніцы лечсанупраўлення спецыяльнага прызначэння і да 1952 г. лячыў кіраўнікоў беларускага ўрада.

Цягам 12 гадоў Яўген Фёдаравіч быў дырэктарам інстытута, а потым яшчэ 8

На конкурс «Славутыя імяны малой радзімы»

(Працяг цыкла публікацыяў С. Кошур з будучай кнігі пра выдатных асобаў Навагрудчыны)

Сын ляснога кандуктара — сябра Янкі Купалы

(Заканчэнне артыкула. Пачатак у № 37)

Было ў сяброў яшчэ адно захапленне – яны любілі гуляць у шахматы. Не раз Калітоўскаму даводзілася чуць запрашэнне: «Сядай, Геня, згуляем у конікі». Маючы вялікі вопыт, паэт часта перамагаў у гэтых баталіях не толькі доктара, але нават прафесіяналаў.

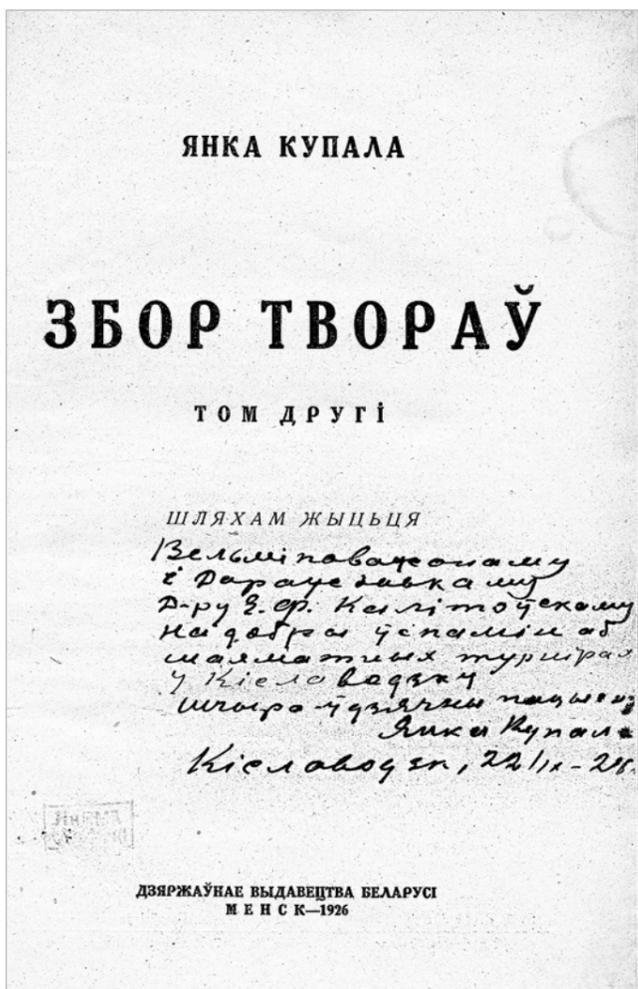
Калітоўскі заўважаў, што Янка Купала заўсёды ад'язджаў з курорта з абноўленымі сіламі, умацаванай нервовай сістэмай, што давала яму зарад энергіі для далейшай пісьменніцкай дзейнасці, а ў 1930-я гг. гэта было вельмі важна для паэта, улічваючы тую акалічнасць, што якраз тады ён быў беспадстаўна абвінавачаны органамі НКУС, і гэта вельмі дрэнна паўплывала на яго здароўе.

Калі Янка Купала ад'язджаў у Мінск, паміж сябрамі ішла перапіска. 28 студзеня 1930 г. Яўген Фёдаравіч атрымаў чарговы ліст ад паэта: «Даражэнькі Геня! Выбачай, што я замарудзіў крыху з адказам на тваё пісьмо. Але лепей позна, як ніколі. Рукапіс твой зараз жа па атрыманні здаў праз Аляксандра Іванавіча Цвікевіча ў «Беларускую Медычную Думку» і на днях ён мне казаў, што будзе друкавацца. Паперы так сама прыгатаваў, – як будзеш у Менску – атрымаеш. Сшыткаў для Рыткі не купляў, бо ня ведаў якія. Як прыедзеш, тады гэта можна будзе зрабіць. Чакаючы, што хутка пабачымся і «сразімся» ў конікі, застаюся шчыра адданы Янка. Шчырае прывітанне Ольге Уладзіміраўне і Рыце».

Нагадвалі пра Купалу і кнігі з яго аўтографам. На адной з іх аўтар напісаў: «Вельмі паважанаму і даражэнькаму доктару Я.Ф. Калітоўскаму на добры ўспамін аб шахматных турнірах у Кіславодску. Шчыра ўдзячны пацыент Янка Купала. Кіславодск, 22/ IX-28». На другой кнізе, «Избранные стихи», выдадзенай у Маскве, паэт пакінуў аўтограф на рускай мове: «Дорогим Оль-

ге Владимировне, Риточке и Евгению Фёдоровичу с сердечным приветом Я. Купала. Кисловодск, 18/XII-34 г.».

У час Вялікай Айчыннай вайны Кіславодск быў ператвораны ў шпітальную базу. Ужо ў жніўні 1941 г. тут было разгорнута 36 шпіталаў. Яўгенія Калітоўскага прызначылі намеснікам начальніка і галоўным урачом кіраўніцтва шпіталаў на Паўночным Каўказе ў Кіславодску. З пачатку 1942 г. ён яшчэ і дацэнт 1-га Ленінградскага медыцынскага інстытута, эвакуаванага ў Кіславодск. У гэты час фашысты рваліся на Каўказ, таму параненых давялося эвакуяваць у Казахстан. 5 жніўня 1942 г. выехаў у эвакуацыю і Я. Калітоўскі з сям'ёю. Неўзабаве ён стаў намеснікам начальніка і галоўным урачом кіраўніцтва шпіталаў па Казахскай ССР. А наперадзе яго чакалі самыя цяжкія выпрабаванні. У верасні 1943 г.

ДЗЯРЖАўНАЕ ВЫДАВЕЦТВА БЕЛАРУСІ
М Е Н С К - 1926

Да аргана як да жывой істоты

Напярэдадні міжнароднага свята музыкі кніжны фонд краіны ўзбагаціўся новым навукова-папулярным выданнем. У выдавецтве «Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі» ў серыі «Энцыклапедыя рарытэтаў» пабачыў свет фотаальбом «Арганы Беларусі».

Кніга – чарговы прыклад рэалізацыі грамадскай ініцыятывы прафесіяналаў у розных сферах дзейнасці, якіх аб'яднаў інтарэс да караля музычных інструментаў – аргана і да арганнай музыкі.

Сярод падобных апантаных аматараў гісторыка-краязнаўчых пошукаў былы вайсковец Уладзімір Лякін, аўтар кнігі «Ліцвіны ў гвардыі Напалеона», якая атрымала Дыплом першай ступені ў спецыяльнай намінацыі «Эўрыка» ў LVII конкурсе «Мастацтва кнігі», калекцыянер Аляксандр Вялічка, вынікі даследаванняў якога ўвайшлі ў кнігу «Фотографы землі Белорусской. 1850 – 1918 гг.» і іншыя.

Дзякуючы сумеснай творчай працы выдаўца Уладзіміра Андрыевіча, грамадскага дзеяча Тадэуша Стружэцкага, матэматыка Аляксандра Бурдзялёва, прафесіянала-фатографа Анатоля Дрыбаса, мастацтвазнаўцаў і музыкаў Святлены Немагай, Волгі Савіцкай, Уладзіміра Неўдаха і іншых, дзяржаўнай падтрымцы з боку Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, фундатара, інжынера-

праграміста, заснавальніка і саўладальніка беларускага інтэрнэт-рэсурсу «TUT.BY» Юрыя Зісера і Міністэрства інфармацыі) рэалізаваны ўнікальны навукова-даследчы праект, у выніку якога апісаны і сістэматызаваны звесткі пра арганы на тэрыторыі Беларусі, якіх сёння налічваецца 125 адзінак.

Навуковымі кансультацямі, разам з Уладзімірам Неўдахам, прыцягнутыя вядомыя замежныя даследчыкі арганаў з Літвы, Польшчы і Расіі.

Грунтоўная праца «Арганы Беларусі» змяшчае фотакаталог 123 арганаў (і будынкаў, дзе знаходзяцца), звесткі пра іх тэхнічныя характарыстыкі і стан, з'яўленне, арганнае будаўніцтва і распаўсюджанне на тэрыторыі ў межах сучаснай дзяржавы, арганнах майстроў, арганнае мастацтва, арганістаў і выканальніцтва. Падаюцца картаграфічныя матэрыялы, кружэлка з запісамі «галосяў» дзевяці арганаў краіны (у тым ліку 200-гадовага інструмента ў в. Камаі на Пастаўшчыне) у выкананні беларускіх і замежных музыкаў.

Мовы выдання – беларуская і англійская, наклад 700 асобнікаў.

Прэзентацыі альбома адбыліся ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі і ў Мастоцкай галерэі Міхаіла Савіцкага (у дварыку апошняга была размешчана перасоўная фотавыстаўка «Арганы. Еўрапейская спадчына Беларусі», падрыхтаваная пры фінансвай падтрымцы Польскага інстытута ў Мінску). У мерапрыемствах бралі ўдзел і выступілі дырэктар выдавецтва У. Андрыевіч, першы намеснік дырэктара НББ Алена Даўгаполава, старшыня Беларускага фонду культуры Т. Стружэцкі, мастацтвазнаўца С. Немагай і В. Савіцкая, укладальнік кнігі А. Бурдзялёў, фотамайстар А. Дрыбас, дырэктар Польскага інстытута ў Мінску Томаш Адамскі.

У. Андрыевіч зазначыў, што ідэя стварэння кнігі належыць Т. Стружэцкаму і была абмеркаваная з ім яшчэ

Тадэуш Стружэцкі

мінскім касцёле Св. Роха. З болей выступоўца зазначыла, што стан пераважнай большасці нашых арганаў нездэвальняючы. У XVIII ст. амаль кожнае мястэчка мела добры інструмент. Захаваліся ўспаміны жыхароў, якія сведчаць, што вернікі ставіліся да аргана як да жывой істоты: з любоўю даглядалі, захоўвалі, аздаблялі.

У працяг тэмы В. Савіцкая падкрэсліла, што гісторыя аргана больш за 2 тыс. гадоў. У ім аб'яднаныя як мінулае, так і сучаснае. Гэта ўнікальны ўніверсальны канцэртны інструмент. Беларусь мае вы-

Анатоль Дрыбас

Аляксандр Бурдзялёў

Уладзімір Андрыевіч і Томаш Адамскі

Конкурс беларускіх супергерояў

З 24 верасня па 20 лістапада ў Беларусі праходзіць конкурс коміксаў сярод моладзі «Супергерой для суперметаў». Ён праводзіцца ў рамках праекта «Падтрымка дзейнасці Нацыянальнага каардынатора па дасягненні Мэтаў устойлівага развіцця і ўмацаванні ролі Парламента ў дасягненні Мэтаў устойлівага развіцця», што фінансуецца ПРААН, ЮНІСЕФ, ЮНФПА ў Рэспубліцы Беларусь пры падтрымцы мясцовага сацыяльнага фонду «Добра», Асацыяцыі «Адукацыя для ўстойлівага развіцця» і Рэспубліканскага грамадскага аб'яднання «Беларуская асацыяцыя клубаў ЮНЕСКА».

Удзельнікам конкурсу неабходна прыдумаць свайго супергероя або супергероіню і распавесці, як ён/яна дапамагае Беларусі ў дасягненні Мэтаў устойлівага развіцця.

Аўтарскі комікс можа быць створаны ў любых тэхніцы і стылі, на паперы (фармат не большы за А2) або графічным рэдактары (у фармаце .jрд або .png). Узрост удзельнікаў – ад 12 да 22 гадоў.

Гатовы комікс разам з запўненай заяўкай да 20 ліста-

пада ўключна неабходна даслаць на адрас: Праграма развіцця ААН у Рэспубліцы Беларусь, вул. Кірава, 17, офіс 301, 220030, г. Мінск (з пазнакаю «На конкурс коміксаў на лепшага супергероя, супергероіню для дасягнення Мэтаў устойлівага развіцця "Супергерой для суперметаў"»), або па электроннай пошце на адрас: sdgs.in.belarus@gmail.com.

Кожны ўдзельнік можа прадаставіць на конкурс толькі

адну працу. Падрабязнасці глядзіце на старонцы http://sdgs.by/by/news_events/news/superheroes-for-sdgs.html.

Пераможцаў конкурсу ва ўрачыстай абстаноўцы ўзнагародзяць дыпламамі і каштоўнымі падарункамі, а вынікі конкурсу і працы пераможцаў будуць апублікаваныя на сайце sdgs.by.

Прэс-офіс ПРААН у Беларусі

ў верасні 2016 г. Т. Стружэцкі дадаў, што выданне фотаальбома – першы пункт з накірункаў праекта грамадска-дзяржаўнай праграмы БФК па адраджэнні арганнай культуры Беларусі, галоўная мэта якога – прыцягненне ўвагі мецэнатаў да аднаўлення гістарычнай спадчыны краіны. А. Даўгаполава адзначыла важнасць выхаду альбома для чытачоў, бібліятэкараў і ўзбагачэння бібліятэчнага фонду каштоўнай навуковай, гістарычнай і культурнай інфармацыяй. Звесткамі пра арганны фонд краінаў-суседзяў падзяліўся А. Бурдзялёў: у Польшчы іх больш за 2,5 тыс., у Літве – 450, у Латвіі – 350, у Украіне прыкладна 200, у Расіі – 100.

А. Дрыбас адзначыў, што працаваць было вельмі цікава, бо кожны інструмент унікальны, копіяў няма. За паўгода руплівай працы было зроблена і апрацавана 3600 здымкаў, з якіх увайшлі ў альбом толькі 1100. Выступоўца падзякаваў святарам, якія спрыялі арганізацыі працы ў касцёлах, і творчаму калектыву выдання.

У жыццё С. Немагай арган увайшоў 20 гадоў таму, пасля чаго яна стала арганісткай у

ключную спадчыну, але канцэртнай выканальніцкай культуры ў краіне не было. Яна з'явілася ў 1960-я гг., калі ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі быў пабудаваны самы вялікі арган у краіне. З таго часу канцэртнае арганнае выканальніцтва пакрысе развіваецца, з'явіліся арганнае фестывалі ў Полацку, Гродне, Паставах. Выступоўца зазначыла, што альбом дае ўяўленне, што мелі мы выдатнае мінулае, якое павінны паважаць, вывучаць і захапляцца ім.

Падагульняючы, старшыня БФК Т. Стружэцкі нагадаў, што разглядае выхад кнігі як штуршок да рэалізацыі грамадска-дзяржаўнай праграмы адраджэння старадаўніх арганаў. Вялікі фотаматэрыял, што не ўвайшоў у кнігу, мэтазгодна выкарыстаць для выдання дадатковых альбомаў, плакатаў, паштовак. У перспектывных планах – уключэнне арганаў у спіс матэрыяльнай культурнай спадчыны і ў турыстычныя маршруты па Беларусі, а таксама адкрыццё новых канцэртных пляцовак.

Наталі КУПРЭВІЧ
Фота аўтара

Біблейскія рэдкасці ў Беларусі

20 і 21 верасня ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі дзякуючы праекту «Inspired exhibit» адбылося адкрыццё міжнароднай выстаўкі «Беларусь і Біблія». Яна працуе ў Музеі кнігі, дзе прадстаўленая экспазіцыя ўнікальных старажытнасцяў сусветнай значнасці, праводзяцца спазнавальныя і займальныя экскурсіі, тэматычныя музейныя заняткі, адбыўся шэраг выступленняў і лекцыяў вядомых экспертаў.

Мерапрыемства прысвечанае Бібліі, якая да сёння застаецца галоўнай крыніцай духоўных і інтэлектуальных традыцыяў. Экспанаты дэманструюць гісторыю стварэння, перадачы і захавання Кнігі кніг, яе значны ўплыў на развіццё грамадства. Тут упершыню прадстаўлены арыгіналы і якасныя музейныя ўзнаўленні, скруткі Мёртвага мора, біблейскія рукапісныя тэксты на папірусе і пергаменце, каштоўныя сярэднявечныя манускрыпты, друкаваныя шматомныя тэксты Святога Пісання, унікальныя ілюстраваныя асобнікі Бібліі, а таксама выданні Святога Пісання на мовах свету. Экспанаты збіраліся ў межах праекта «Inspired exhibit» з адзінаццаці дзяржаўных і прыватных калекцыяў ЗША, Вялікабрытаніі, Ізраіля і Беларусі, што, дарэчы, яскрава дэманструе важнае месца айчыннага кнігадрукавання ў сусветным працэсе стварэння, экспанавання і перадачы Бібліі. Тры разы на год у межах праекта ладзяцца сумесныя выстаўкі ў нацыя-

Сувоў Эстэр (Мегілат Эстэр). Належаў пасланніку ў Кітаі сэру Бароў. XVIII ст. Збор Ларсана, Баніта Спрынгас (штат Фларыда), ЗША

нальных бібліятэках, найбуйнейшых музеях і галерэях розных краінаў. Наведнікам выстаўкі будзе цікава спазнаць гісторыю Бібліі ў Беларусі праз рукапісныя Торы, Евангеллі, Апосталы XVI – XXI стагоддзяў, каштоўныя выданні беларускага першадрукара Францыска Скарыны, шэдэўры выдавецкага мастацтва знакамітых друкароў, пераклады біблейскіх тэкстаў на беларускую і іншыя еўрапейскія мовы, а таксама прыклады мастацкага афармлення Святога Пісання лепшымі майстрамі XVI – XXI стагоддзяў – усяго каля двухсот экспанатаў.

Дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матульскі на ўрачыстым адкрыцці экспазіцыі распавёў: «На гэтай выстаўцы нам хаце-

лася прадставіць Біблію як кнігу агульначалавечых каштоўнасцяў, важных для народаў усяго свету. Незалежна ад прыналежнасці да канфесіяў, ад таго, на якой мове гаворым, мы ўсе аб'яднаныя каштоўнасцямі, якія шануюцца праз стагоддзі». Сапраўды, выстаўка – першая ўнікальная магчымасць для беларусаў убачыць старажытныя біблейскія тэксты.

У межах мерапрыемства 23 верасня прайшла лекцыя «Біблія і навука» нобелеўскага лаўрэата Кенэта Брокмана. Пад час яе можна было зразумець, што паміж навукай і верай няма ніякіх супярэчнасцяў – наадварот, яны дапаўняюць адна адну. К. Брокман праз уласны досвед распавёў пра развіццё сучасных тэхналогіяў, пра тое,

куды рухаецца наш свет і чаму ў атамны век чалавеку неабходна абавязвацца на каштоўнасці.

У першыя выхадныя пасля адкрыцця выстаўкі можна было наведаць экскурсію, якую праводзіў археолаг Скот Кэрал, адзін з галоўных прадстаўнікоў Групы даследавання рукапісаў, і шмат даведацца пра старажытныя экспанаты. Дарэчы, да 21 кастрычніка, цягам працы выстаўкі, каманда С. Кэрала будзе праводзіць экскурсіі для наведнікаў.

У выставачнай зале можна скарыстацца аўдыягідам на беларускай мове. Усталяваўшы яго на мабільны тэлефон, кожны зможа бясплатна паслухаць экскурсію і пагля-

дзець фота экспанатаў нават пазней, пасля закрыцця выстаўкі.

Валанцёры не забыліся пра малых наведнікаў бібліятэкі і падрыхтавалі для іх забаўляльныя мерапрыемствы. Дзеці самастойна змогуць папрацаваць з друкарскім станком – копіяй станка Гутэнберга, а таксама паспрабуюць сябе ў ролі перапісчыкаў кніг.

Дарэчы, далей выстаўка паедзе ў Санкт-Пецярбург, Маскву ды іншыя гарады Расіі, пасля – у Новую Гвінею. Але, па словах С. Кэрала, мінская выстаўка не падобная да іншых, таму што на ёй прадстаўлены таксама рытэты з уласных калекцыяў – тут можна пабачыць тое, што, акрамя саміх уладальнікаў, больш ніхто нідзе не бачыў.

Надзея ЗУЕВА
Фота айтар

Скот Кэрал пад час экскурсіі

У Мінску запрацаваў Цэнтр сям'і Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі

У верасні пры парафіі Маці Божай Будслаўскай у Мінску адбылося адкрыццё Цэнтра сям'і ды інаўгурацыя Экспертнай рады па справах абароны жыцця і сям'і Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі.

Імшу з гэтай нагоды ўзначаліў арцыбіскуп Тадэвуш Кандрусевіч, Мітрапаліт Мінска-Магілёўскі. Ён зазначыў, што сучасная сям'я перажывае нябачаны дасюль крызіс у свеце і ў нашай краіне. Далей прывядзем вытрымкі з казання іерарха:

– Сям'я як галоўная клетка кожнага грамадства – гэта Богам створаны адзіны і непарушны саюз мужчыны і жанчыны з мэтай сумеснага жыцця, нараджэння патомства і яго выхавання. У Беларусі палова сем'яў разведзеная. Гэта азначае наяўнасць крызісу ў адносінах паміж ужо былымі мужам і жонкай і тое, што дзяцей выхоўвае не поўная сям'я, а бацька або маці. Для нармальнага выхавання патрэбны і бацька, і маці. А гэтага няма. Гэта адна з прычынаў крызісу ў выхаванні дзяцей. Сям'я страчвае сваю ідэнтычнасць адзінага і непарушнага саюза мужчыны і жанчыны, бо ўсё часцей заканадаўча замацоўваюцца гомасексуальныя сем'і.

Самы каштоўны Божы дар, якім з'яўляецца дар жыцця, дэвальвуюцца, жыццём пачынаюць маніпуляваць. Нежаданне мець дзяцей і рост колькасці абортаў ужо прывялі да дэмаграфічнай зімы, аб чым красамоўна сведчыць тое,

што колькасць насельніцтва Беларусі сёлета зменшыцца на 35 тыс. чалавек.

У наша жыццё ўрываецца ідэалогія гендару, якая парушае Богам устаноўлены парадак, які гаворыць пра два полы – мужчынскі і жаночы. Гендарныя тэндэнцыі пераварочваюць устаноўлены Творцам парадак з ног на галаву. Спробы змены законаў прыроды вядуць да катастрофы, аб чым найлепш сведчаць прыклады з экалогіі. Падоб-

нае ёсць і ў духоўным жыцці: змена Божага закона вядзе да катастрофы, якую мы таксама назіраем у штодзённасці.

У апошнія часы ў нашай краіне вядуцца гарачыя дыскусіі па праблеме хатняга насілля. Касцёл ясна выступае супраць кожнага насілля, асабліва ў адносінах да жанчын і дзяцей. Аднак прапанаваны Закон аб супрацьдзеянні хатняму насіллю не вырашае праблемы, а нават яе ўскладняе: разам з ва-

дой з ночваў можна выплеснуць і дзіця.

У прапанаванай форме закон не будзе служыць належнаму выхаванню маладога пакалення і падрыхтоўцы яго да самастойнага жыцця.

Касцёл заўсёды абараняў вучэнне Евангелля адносна сям'і і Божага дару жыцця і выказваў сваё меркаванне на гэтую тэму.

Калі аднойчы моладзь спытала старэйшую сужэнскую пару, якая шчасліва пра жыла доўгае сумеснае жыццё, як ім гэта ўдалося, то адказ быў наступны: «Дзякуй Богу, мы былі выхаваныя ў часы, калі сапсаваную рэч рамантавалі, а цяпер, на жаль, выкідаюць».

Крызіс сям'і неабходна лячыць; трэба «рамантаваць» сям'ю, а не выкідаць яе на сметнік гісторыі як штосьці непатрэбнае. Для гэтага неабходны маніторынг сітуацыі ў галіне сужэнства і аховы жыцця. Менавіта для гэтага ў Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі быў заснаваны Цэнтр сям'і і створаная Экспертная рада па справах абароны жыцця і сям'і.

Перад вамі нялёгкае заданне. Ужо шмат зроблена. Не заўсёды ваша праца была належным чынам ацэнена, не ўсе яшчэ да канца разумеюць складанасць праблемы. Але з дапамогай Божай ласкі магчымы нават чуды.

«Бярыце прыклад з апостала Пятра, не бойцеся выплысці на глыбіню бурнага мора сучаснасці, у якім гіне сям'я і Божы дар жыцця; не бойцеся закінуць у яго сеткі Божага закона і вучэння Касцёла, і тады, напэўна, станецца цудоўна здараўлення сям'і і захавання жыцця», – заключыў арцыбіскуп.

Паводле інфармацыі партала Catholic.by
Фота Віталія ПАЛІНЕЎСКАТА

Светлая сустрэча ў светлай кніжнай хароміне

На музычна-паэтычнаю сустрэчу «Мову ратуе літаратура» ў залу галіновай літаратуры Баранавіцкай цэнтральнай гарадской бібліятэкі імя В. Таўлая 26 верасня сабраліся людзі, якія з навагай ставяцца да роднага слова, цікавяцца і захапляюцца айчыннай літаратурай. Разбавіць нахмурны дзень цёплымі фарбамі душэўнасці, ветлівасці, сваімі шчырымі ўсмешкамі і добрым настроем прысутным дапамаглі госці мерапрыемства – паэт, эсэіст, перакладчык, парадыст, даследчык літаратуры, намеснік старшыні Саюза беларускіх пісьменнікаў, лаўрэат шматлікіх літаратурных прэміяў Міхась Скобла і салістка Беларускай дзяржаўнай філармоніі Таццяна Грыневіч-Матафонава.

Напачатку М. Скобла адзначыў, што яму ўдвая прыемна выступаць у бібліятэцы імя В. Таўлая, бо родам наш госць з Зэльвы, дзе ў свой час жыў Валянцін Таўлай. Міхась узгадаў свайго настаўніка беларускай мовы і літаратуры, дзякуючы якому ведае вершы паэта яшчэ са школьных гадоў.

рыя гумарыстычныя творы аб асаблівасцях беларускага святаўспрымання, менталітэту і асабістых жыццёва-побывальных уражаннях паэта выклікалі добрую ўсмешку. А іншыя творы, наадварот, – смутак і нават слёзы, бо зранулі балючую тэму ў жыцці кожнага чалавека –

«Не шукай», «Раманс Марыі», «Белавежская пушча». Прысутныя змаглі пачуць і знакамітую «Besame Mucho» ў беларускамоўным варыянце. Таксама Таццяна прадставіла дыск пранікнёных рамансаў на вершы класікаў літаратуры «Беларускі раманс “Шыпшына”» і вынік сваёй карпатлівай чатырохгадовай працы – дыск «Галасы паэтаў». Ён уключае аўдыязапісы 60-і беларускіх паэтаў, якія чытаюць свае вершы. Не застаўся без увагі і прывезены на сустрэчу дыск «Няма прыгажэй ад маёй Беларусі» – зборнік начытаных вершаў і наспяваных песень на вершы, якія дзеці вучаць на памяць па школьнай праграме.

Госці на памяць аб цудоўнай сустрэчы ў бібліятэцы падаравалі яе чытачам і супрацоўнікам зборнік вершаў М. Скоблы «Камізэлька для месяца», некалькі нумароў літаратурнага часопіса «Дзеяслоў». Сярод падарункаў быў і дыск «Галасы паэтаў», які, безумоўна, будзе цікавым і карысным усім, хто звязаны з вывучэннем, папулярызаванай беларускай літаратуры – настаўнікам, выкладчыкам, бібліятэкарам, студэнтам і вучням. На дыску змешчаны аўдыязапісы паэтаў, класікаў і сучаснікаў, якія чытаюць свае творы – тут галасы Якуба Коласа, Янкі Купалы, Ніла Гілевіча, Ларысы Геніюш, Андрэя Хадановіча, Сяргея Чыгрына і інш. Вельмі прыемна, што выдатныя падарункі сталі неад’емнай часткай вялікага духоўнага скарбу нашай, на думку М. Скоблы, «светлай кніжнай хароміны, якая носіць імя Валянціна Таўлая».

Алена ПЯШЧЫНСКАЯ,
галоўны бібліятэкар аддзела метадычнай і аналітычнай работы Баранавіцкай ЦТБ імя В. Таўлая
Фота Вольгі ТУТАЛАВАЙ,
бібліятэкара аддзела інфармацыйна-бібліяграфічнай работы Баранавіцкай ЦТБ імя В. Таўлая

Міхась Скобла ўручае падарункі Таццяне Рудкоўскай

Госць расказаў пра свае кнігі, якія выйшлі за апошнія два гады. З непадробнай цікавасцю прысутныя слухалі пра выданне літаратуразнаўчых эсэ М. Скоблы «Выспятак ад Скарыны» аб сусветнай значнасці асветніцкай дзейнасці першадрукара для беларускай зямлі, пра кнігу «Саркафагі страху», у якой аўтар спрабуе разабрацца, чаму ў тых ці іншых гістарычных умовах беларусы часам праяўлялі не самыя свае лепшыя якасці, спрабуе зразумець і апраўдаць іх. Некалькі словаў Міхась сказаў і пра кнігу сваіх вершаў «Камізэлька для месяца», якая была адзначаная літаратурнай прэміяй «Гліняны Вялес».

М. Скобла зазначыў: «Я выдаю не толькі ўласныя кніжкі, але і кнігі тых, хто не можа гэта ўжо зрабіць сам, як не мог, напрыклад, у сілу пэўных гістарычных і асабістых умоваў сабраць і выдаць свае творы В. Таўлая». Ён стварыў такія кнігі, як «Духу магутных чары» пра паэтку Л. Геніюш, «Даць народу гісторыю: успаміны, лісты» пра гісторыка Мікалая Улашчыка для серыі «Беларуская мемуарная бібліятэка» выдавецтва «Лімарыус».

Сустрэча не магла абысціся без аўтарскага чытання вершаў М. Скоблы. Некато-

адыход у іншы свет родных, блізкіх.

Сапраўдным падарункам для наведнікаў стала цудоўнае выступленне таленавітай, надзвычай абаяльнай і ветлівай Т. Грыневіч-Матафонавай. У яе выкананні прагучалі выдатныя песні, рамансы: «О Беларусь, мая шыпшына», «Сонца за хмаркамі ўранні»,

Таццяна Грыневіч-Матафонава

Дзень музыкі – з кліпам «Музыка»

Беларускі рок-гурт «Re1ikt» прэзентаваў відэа «Музыка». Песня на словы забытага беларускага паэта Анатоля Сербантовіча, які трагічна загінуў у 1970-я гады, распавядае пра чароўны свет гукаў, куды трапляе лірычны герой, а следам за ім – і слухачы.

«Пад час працы над відэа мы наўмысна выкарыстоўвалі мінімум візуальных спецэфектаў, таму што хацелі сфакусаваць увагу на тэксце і музыцы», – расказаў лідар гурта «Re1ikt» бубнач Аляксей Дзямідзенка. Рэжысёр кліпа – Арцём Лобач, аўтар фільма «Беларускія песні: традыцыя адлегласці».

Кампазіцыя была напісаная як прыклад для ўдзельнікаў праекта «Заспявай-5» – штогадовага конкурсу маладых выканаўцаў, галоўнай умовай

якога з’яўляецца стварэнне кампазіцыяў на вершы беларускіх паэтаў.

Міжнародны дзень музыкі, адным з натхняльнікаў якога стаў кампазітар Дзмітрый Шапастаковіч, заснаваны па ініцыятыве Міжнароднага музычнага савета пры ЮНЕСКА і з 1975 года штогадова 1 кастрычніка адзначаецца ва ўсім свеце вялікімі канцэртнымі праграмамі з удзелам найлепшых артыстаў.

«Re1ikt» – гурт, які працуе ў напрамку world music, спалучаючы традыцыйны беларускі песенны фальклор з актуальнымі рок-напрамкамі. Калектыў мае шэраг музычных узнагародаў у Польшчы і Беларусі, выступаў ва Украіне, Літве, Расіі.

Паводле інфармацыі арганізатараў

У тэатры «Зьніч»

15 кастрычніка для дзяцей пакажуць мнаспектакль «**Мой маленькі прынец**» паводле аповесці-казкі Антуана дэ Сент-Экзюперы ў перакладзе Ніны Мацяш. «Зоркім можа быць адно толькі сэрца», – так сказаў маленькі хлопчык, які прыляцеў на Зямлю з астероіда, каб знайсці сябра. Аўтар інсцэніроўкі, рэжысёр-пастаноўшчык – Галіна Дзягілева, выканаўца – Раіса Астрадавінава.

Тым жа вечарам глядачоў чакаюць на мнаспектаклі «**Прыпадаю да нябёс**». «Я думала, лёсам мне дадзена многа, і многае, праўда, мне лёс падарыў...». Гэтыя радкі належаць Яўгеніі Янішчыц, для якой паэзія стала жыццём. Яе паэтычныя вобразы не адпускаюць чытача, нязменна саграваюць цеплынёю. Выканаўца – заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Ларыса Горцава, аўтар інсцэніроўкі і рэжысёр-пастаноўшчык – Галіна Дзягілева, музычнае суправаджэнне на цымбалах зладзіць Марыя Кучынская.

17 кастрычніка на сцэне драматычны мнаспектакль «**Выгнанне ў рай**». Стары летапіс распавядае нам пра лёс полацкай князеўны Рагнеды, падзеі жыцця якой адбываліся на абшарах Полацкага і Кіеўскага княстваў у X стагоддзі. Яны і сталі асновай пастаноўкі. Выканаўца – Галіна Дзягілева, рэжысёр-пастаноўшчык – Віргінія Тарнаўскайтэ.

«Выгнанне ў рай»

Спектаклі праходзяць у тэатральнай зале Культурнага цэнтра касцёла Св. Сымона і Св. Алены. Дзіцячыя пастаноўкі пачынаюцца а 15-й гадзіне, дарослыя – а 19-й. Дадатковую інфармацыю можна атрымаць па мінскім тэлефоне: 331-75-53.

Кастрычнік

20 – Нарушэвіч Адам Тадэвуш Станіслаў (1733, Пінскі пав. – 1796), філолаг, гісторык, перакладчык, паэт і пражыц – 285 гадоў з дня нараджэння.

21 – Пічэта Уладзімір Іванавіч (1878, Украіна – 1947), гісторык-славист, першы рэктар Белдзяржуніверсітэта, адзін з арганізатараў Інбелкульту, акадэмік НАН Беларусі і АН СССР, заслужаны прафесар Беларусі, заслужаны дзеяч навукі Узбекістана – 140 гадоў з дня нараджэння.

22 – Алесь Бажко (Аляксандр Цімафеевіч; 1918, Карэліцкі р-н – 2013), пісьменнік, заслужаны работнік культуры Беларусі – 100 гадоў з дня нараджэння.

22 – Дабралюбаў Ігар Міхайлавіч (1933, Расія – 2010), беларускі кінарэжысёр, акцёр, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі, народны артыст Беларусі, лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1970) – 85 гадоў з дня нараджэння.

23 – Адам Плуг (сапр. Антон Антонавiч Пяткевіч; 1823, Слуцкі р-н – 1903), беларускі і польскі пісьменнік – 215 гадоў з дня нараджэння.

23 – Гіруцкі Анатоль Антонавiч (1948, Талачынскі р-н), вучоны-мовазнаўца, пісьменнік, выдатнік адукацыі Беларусі – 70 гадоў з дня нараджэння.

24 – Супрун Адам Яўгенавіч (1928, Украіна – 1999), мовазнаўца, заслужаны дзеяч навукі Беларусі – 90 гадоў з дня нараджэння.

24 – Чарвякоўскі Рафал Юзаф (1743, Піншчына – 1816), вучоны-медык, асветнік, адзін з ініцыятараў і ўдзельнікаў правядзення рэформаў па паляпшэнні медыцынскай адукацыі і ўрачэбнай дапамогі ў Рэчы Паспалітай у канцы XVIII ст. – 275 гадоў з дня нараджэння.

25 – Дурчын Пётр Сідаравіч (1918, Мазыр – 1997), мастак-графік, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі – 100 гадоў з дня нараджэння.

25 – Шчасная Нінель Іванаўна (1933, Полацк – 2013), беларуская мастачка, заслужаны дзеяч мастацтва Беларусі – 85 гадоў з дня нараджэння.

Пэтсан і Фіндус – дзве новыя кнігі па-беларуску

«Час пеўня» і «Мітусня ў агародзе» – так называюцца кнігі, якімі працягвае радаваць беларускіх дзетак ды іх бацькоў серыя «Каляровы ровар» Саюза беларускіх пісьменнікаў у выдавецтве «Кнігазбор». Героі Свэна Нурдквіста загаварылі па-беларуску дзякуючы феі-перакладчыцы Надзеі Кандрусевіч – і цяпер практычна ўсе вядомыя казкі Нурдквіста даступныя на нашай мове!

Шведскі пісьменнік і ілюстратар, творы якога сталі класікай сусветнай літаратуры, нарадзіўся ў 1946 г. у Хельсінборгу і ўсё жыццё займаўся маляваннем. Працаваў архітэктарам, настаўнікам, ілюстратарам. У 1983 г. С. Нурдквіст перамог у конкурсе выдавецтва «Ора!» на лепшую праілюстраваную кнігу. У кнізе «Бліны торт» юныя чытачы пазнаёміліся са старым, якога завуць Пэтсан, і яго коцікам Фіндусам, якія пазней сталі героямі цэлай серыі.

«Пэтсан жыве на хутары з прыгожым садамі, паветкай з дрэвамі, майстэрняй і куратнікам з дзясяткам курэй. Таксама ў Пэтсана ёсць коцік Фіндус. Калі яму больш няма чым заняцца, Фіндус дражніць ды ганяе курэй. Куры – найлепшыя сяброўкі Фіндуса. Ну, вядома, калі не лічыць Пэтсана», – так пачынаецца казка «Час пеўня».

Казка «Мітусня ў агародзе» распавядае пра тое, як Пэтсан і Фіндус увесну вырашылі пасадзіць гародніну – бульбу і моркву, гарох і фасолію, а таксама... катлеткі (гэта была цудоўная ідэя коціка) – і што з гэтага ў выніку атрымалася:

– Думаю, дастаткова будзе пасадзіць пару катлетак, – прамармытаў Фіндус. – Але лепш у вазон на падваконні. Увогуле, навошта нам столькі гародніны? Няма ў ёй нічога карыснага.

Прэс-служба
ТА «Саюз беларускіх
пісьменнікаў»

Малая краязнаўчая энцыклапедыя

(Пачатак у № 1 за 2003 год)

ПАХАВАННЕ «СТРАЛЫ» – даўні ахоўна-засцерагальны і магічна-аграрны абрад (гл. у арт. «Страла»).

ПАХОМ – веснавы прысвятак народнага календара (адзначаўся 15 мая паводле старога стылю). У народзе Пахом лічыўся «агародным святым», таму гаспадыні стараліся пасадзіць агуркі менавіта ў гэты дзень, кіруючыся прыказкай: «Пасееш агуркі, калі Пахом, – будзеш хадзіць з мяхом», г.зн. збярэш вялікі ўраджай.

ПАХРЫСЦІНЫ – адзін са звычайных традыцыйнай радзіннай абраднасці; працяг святкавання радзінаў (хрысцінаў) на другі дзень. Пахрысціны святкавалі па ўсёй Беларусі, акрамя Заходняга Палесся. У наш час іх не адзначаюць.

ПЕРАВАЛОКА – традыцыйная рыбалоўная снасць. Лёскай служыў шнур, раздвоены на канцы павадкамі, да якіх чаплялі кручкі з прынадай.

У выбраным вузкім месцы праз

раку перацягвалі вяроўку, прывязвалі яе канцы да калкоў, убітых каля берага. На дно ракі на шнуры пры дапамозе каменя апускалі кошык з прыкормам (макухай). Свабодны канец шнура прывязвалі да вяроўкі. У гэтым жа месцы да яе прывязвалі яшчэ адзін шнур (адвод), другі канец якога прымацоўвалі да сярэдзіны вудзільна. Павадкі шнура перавалокі тонкімі лёскамі, звiтымі з конскага хваста, утрымліваліся недалёка ад кошыка з кормам. Праглынуўшы кручок з прынадай, рыба рвала валасяныя лёскі, аслабляла асноўную лёску вуды, вудзільна з прыўзнятым канцом клалася на ваду і сігналізавала пра ўлоў. Лоўля перавалокай была пашыраная на Дняпры на Магілёўшчыне.

ПЕРАВОЗ – пльвучы мост для пераправы людзей і грузаў з аднаго берага ракі на другі; тое, што і паром.

ПЕРАЛАЗ – прыстасаванне для пераходу праз агароджу сялянскай сядзібы. Рабілі звычайна каля варотаў, збудаванняў або ў інш. месцах агароджы, каб скараціць шлях да сусед-

няй сядзібы ці студні, у агарод. На месцы пералазу агароджа была крыху ніжэйшая (пераадольная) вышыня для чалавека, але перашкода для жывёлы ці свайскай птушкі). Звычайна на пералазе вышыня была такой, каб праз яе можна было перайсці, пераступіўшы нагамі. З абодвух бакоў яго стваралі своеасаблівыя прыступкі з вялікіх камянёў, калодаў, або накіштальт укапанай у зямлю невялікай лаўкі, якую ставілі ўпоперак плота, скрозь яго. З цягам часу пералаз замянілі веснічкі.

Пералаз

ПЕРАМЁТ – традыцыйная рыбалоўная снасць: шнур (ад 10 да 30 м), па ўсёй даўжыні якога прывязваюцца павадкі з кручкамі. У асноўным скарыстоўваецца для лоўлі драпежнай рыбы. Лакальная назва – шнур.

На кручкі чапляецца прынада: чарвякі, жыўцы і інш. Перамёт устанаўліваюць папярком вадаёмаў. Каб не зносіла плынь, прывязваюць да кустоў, часам да канцоў шнура прымацоўваюць каменне. Рыба, праглынуўшы кручок з прынадай, плавае на павадку да прыходу рыбалова. Як адмысловая прылада выкарыстоўвалася ў Паазер'і для лоўлі вугроў.

ПЕРАПЛОТ – гаспадарчае збудаванне са слупоў, калоў і жэрдак для дасушвання на сонцы і ветры збажыны, сена, канюшыны, бульбоўніку, саломы на кулі і інш. Тое, што і азярод.

Найбольш пашыраны ў цэнтральных раёнах Беларусі, значна радзей сустракаўся ў Гродзенскай і Брэсцкай абласцях (дзе збажыну сушылі на полі), а таксама на Магілёўшчыне і поўначы Гомельскай вобласці (дзе збажыну сушылі ў асецях і ёўнях). У фальварках размяшчаліся непасрэдна каля гумнаў, стадолаў, такоў. Цяпер у меншай ступені бытуе паўсюдна.